

výchovným nařízením matky v tomto právu zkrácen nebo považuje-li tím zájem dítěte za ohrožen. V projednávaném případě sděluje otec opatrovnickému soudu, že ohledně nezletilého dítěte byla uzavřena nepřiznivá učební smlouva a přináležejí proto opatrovnickému soudu, by věc vyšetřil a potřebné v zájmu dítěte zařídil, i když mu nebyla předložena dotyčná smlouva ku schválení.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu matky dítěte.

D ů v o d y:

Správným jest ovšem názor stěžovatelčin, že otec dítěte měl sám sjednati učební smlouvu. Dle §u 152 obč. zák. nemohou dítky pod mocí otcovskou samostatně sjednati platný závazek. Toliko dítě, jež není ve výživě rodičů, může samostatně sjednati smlouvu o službách s účinky §§ 246 až 248 obč. zák. Otec jest podle §u 152 poslední věty obč. zák. zákonným zástupcem dítěte a, pokud jest dítě rodiči živeno, mohla býti učební smlouva platně sjednána jen otcem. Ale není správným názor stěžovatelčin, že se otec měl domáhati ochrany správního (živnostenského) úřadu, když pokládal učební smlouvu, ujednanou s matkou, za dítěte škodlivou. Dozor nad výchovou dítěte vykonává podle §u 21 obč. zák. soud a nikoli úřad správní, a proto učiniti opatření ohledně úmluv a závazků dítěte, jež jsou mu na újmu, přísluší otci s přispěním soudu. Otec může se tohoto přispění soudu k ochraně zájmu dítěte dovolávat, když jeho zásahu brání matka, již výchova dítěte byla svěřena. Není třeba zabývati se otázkou, zda soudu náleží schvalovati učební smlouvu, ježto o to tu nejde, nýbrž jde o opatření soudu z důvodů případné neplatnosti smlouvy, sjednané podle otcova tvrzení na úkor dítěte. Soudce nesporný je povolán, by chránil zájmy dítěte ve sporech manželů o jeho výchovu, k nimž patří také vyučení řemeslné, a to podle zásad §§ 142 a 21 obč. zák. Proto není správným názor stěžovatelčin, že soud může zakročiti jen, dovolává-li se ochrany dítěte. Soudce nesporný naopak zakročuje na ochranu dítěte, ať se dovolává jeho ochrany kdokoli, zejména jde-li o spor mezi manžely o způsobu výchovy. Rekursní soud tedy právem nařídil, by první soud zakročil a vyšetřil skutkový podklad, by ve sporu manželů o tom, zda učební smlouva jest ve prospěch dítěte, byl zájem dítěte chráněn. Nelze sdíleti názor stěžovatelky, že by řešení takové otázky bylo ponecháno pouze otci, když se rodiče nedohodli a je mezi nimi o tom spor.

Čís. 6552.

Pozemková reforma.

Stížnost do nálezu Státního pozemkového úřadu k nejvyššímu správnímu soudu nedotýká se právoplatnosti nálezu.

Ustanovení §u 7 zák. v doslovu zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n., o nutnosti schválení pachtovních smluv Státním pozemkovým úřadem a o neplatnosti těchto smluv v případě jejich neschválení, nedotýká se pachtovních smluv z doby před 28. říjnem 1918,

třebas prodloužení smlouvy, na něž bylo již v původní smlouvě pomýšleno, stalo se až po 28. říjnu 1918. Odepřel-li Státní pozemkový úřad přes to schválení takové pachtovní smlouvy, není soud jeho rozhodnutím vázán.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1926, Rv II 224/26.)

Pachtovní smlouvou ze dne 20. března 1911 pachtoval žalovaný od žalobkyně nemovitosti velkostatku R. a stanovena byla dle §u 2 pachtovní smlouvy doba pachtovní od 1. listopadu 1910 do 31. října 1922. Při tom však bylo ujednáno, že, prohlásí-li pachtýř nejpozději 6 měsíců před projitím smlouvy písemně, že chce v pachtu pokračovati, platí tato smlouva za prodlouženou na dalších 6 roků, tedy do 31. října 1928 za týchž podmínek a ustanovení. Dopisem ze dne 15. března 1922 oznámil žalovaný žalobkyni, že používá svého práva smlouvou pachtovní zaručeného, že hodlá pokračovati v pachtu dalších 6 let až do 31. října 1928 a že tudíž smlouva pachtovní platí za prodlouženou do 31. října 1928. Žaloba, zadaná na soudě dne 3. listopadu 1922, již se domáhala žalobkyně na žalovaném odevzdání propachtovaného velkostatku, ježto prý pachtovní smlouva pomínula dnem 31. října 1922, byla právoplatně zamítnuta. V dubnu 1925 oznámil Státní pozemkový úřad žalobkyni, že se rozhodl dle §u 5 zák. převzítí dvůr R., a byla dle §u 3 náhr. zák. při veškerých nemovitostech žalobkyně v pozemkové knize a v zemských deskách zapsána poznámka zamýšleného převzetí. Současně s poznámkou převzetí dal Státní pozemkový úřad žalovanému jako osobě hospodařící výpověď dle §u 12 náhr. zák. na dobu 6 měsíců od doručení výpovědi, které se stalo dne 29. dubna 1925, tedy do 29. října 1925. Na základě výměru Státního pozemkového úřadu ze dne 2. července 1925, jímž bylo schváleno prodloužení pachtu toliko do 29. října 1925, kdežto schválení prodloužení pachtu na dobu delší bylo odepřeno, a do něhož si žalovaný stěžoval k nejvyššímu správnímu soudu, vymohla si žalobkyně vydání příkazu žalovanému, by dne 30. října 1925 pachtované nemovitosti odevzdal. K námitkám žalovaného **p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** zrušil příkaz na odevzdání pachtovaných nemovitostí. **O d v o l a c í s o u d** napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Napadeným rozsudkem byl prohlášen za zrušený příkaz daný žalovanému usnesením ze dne 22. července 1925, by, ježto prý dnem 29. října 1925 končí pacht velkostatku R., odevzdal žalobkyni ke dni 30. října 1925 velkostatek s nemovitostmi s ním souvisejícími a s příslušenstvím. Příkaz, pokud se týče návrh žalobkyně, na jehož základě byl vydán, opřen jest o výměr Státního pozemkového úřadu ze dne 2. července 1925, kterým bylo schváleno prodloužení pachtu již v roce 1911 sjednaného toliko do 29. října 1925, kdežto schválení prodloužení pachtu na dobu delší bylo odepřeno. Žalobkyně zaujala stanovisko, že pacht,

ježto jej Státní pozemkový úřad na dobu po 29. říjnu 1925 neschválil, jest po tomto dni neplatný (§ 7 záb. zák. ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n.), že proto končí uvedeným dnem bez výpovědi a ona že jest k návrhu na příkaz k odevzdání pachtovaných nemovitostí (§ 567 c. ř. s.) oprávněna. Příkaz byl odvolacím soudem, jak uvedeno, prohlášen za zrušený a to právem. Pokud odvolací soud odůvodňuje zrušení tím, že náleží Státního pozemkového úřadu ze dne 2. července 1925 není právoplatným, ježto byla do něho podána žalovaným stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, nelze k tomuto důvodu přisvědčiti. O právoplatnosti nálezu není pochybnosti, neboť nepodléhá žádnému řádnému opravnému prostředku a stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu jest opravným prostředkem jen mimořádným, který právoplatnosti nálezu se nedotýká (§ 5 zákona o správním soudě ze dne 22. října 1875, ř. zák. čís. 36 z roku 1876, Pražák: Spory o příslušnost, str. 68, Bohuslavova sb. čís. 1872). Souhlasiti jest však s druhým důvodem, uvedeným v napadeném rozsudku pro zrušení příkazu k odevzdání pachtovních objektů. Podkladem příkazu jest, jak bylo uvedeno, výměr Státního pozemkového úřadu ze dne 2. července 1925. Tento náleží týká se prodloužení pachtu ohledně zabraného velkostatku R. a vyslovil Státní pozemkový úřad schválení, pokud se týče doby po 29. říjnu 1925 neschválení prodloužení pachtovní smlouvy. Prodloužení pachtu, o které jde, jest prodloužením pachtovního poměru, ujednaného smlouvou ze dne 20. března 1911. Podle této smlouvy byl žalovanému propachtován velkostatek R. s nemovitostmi s ním souvisejícími na dobu do 31. října 1922, avšak v §u 2 smlouvy bylo ujednáno, že prohlásí-li pachtýř písemně nejdéle šest měsíců před vypršením smlouvy, že chce v pachtu pokračovati, platí smlouva za týchž podmínek a ustanovení pro dalších šest let, t. j. do 31. října 1928. Pachtýř, nyní žalovaný, učinil dotyčné prohlášení zavčas. Jak Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 9. července 1924 ve sporu, v němž se nyní žalobkyně domáhala odevzdání velkostatku R. následkem udánlivého skončení pachtu k 31. říjnu 1922, zevrubně dovodil, neměla oním prohlášením přijíti k místu a také k místu nepřišla nová pachtovní smlouva, nýbrž nastalo pouze prodloužení smlouvy, které bylo již v roce 1911 ujednáno, a nejde tudíž o novou pachtovní smlouvu. Podle toho trvá původní smlouva z roku 1911 po roce 1922 dále. Podle §u 17 záb. zák. ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n., pokud zákon neustanovuje jinak, trvají posavadní práva a závazky ohledně zabraného majetku beze změny, tudíž, ježto zákon ohledně nich nijak neustanovil, zůstávají beze změny nadále v platnosti i dosavadní, najmě před 28. říjnem 1918 (§ 18 uvedeného zákona) uzavřené pachtovní smlouvy a ustanovení § 7 záb. zák. ve znění zákona ze dne 11. března 1921, čís. 108 sb. z. a n., o nutnosti schválení pachtovních smluv Státním pozemkovým úřadem a o neplatnosti těchto smluv v případě jejich neschválení, nedotýká se pachtů z dob před 28. říjnem 1918. Dotyčné pachtovní smlouvy schválení Státního pozemkového úřadu nepodléhají (srv. Bohuslavova sb. čís. 593, 745, 875, 1389). Nepodléhala tudíž dle toho, co shora uvedeno, protože jde o smlouvu pachtovní již z r. 1911, schválení

Státního pozemkového úřadu ani pachtovní smlouva mezi stranami ohledně velkostatku R. sjednaná, pokud se týče nepodléhalo schválení Státního pozemkového úřadu prodloužení této smlouvy nastalé prohlášením žalovaného z roku 1922 a Státní pozemkový úřad nebyl k schválení tohoto prodloužení po případě k jeho neschválení povolán. Výměr Státního pozemkového úřadu ze dne 2. července 1925 nemá, co se tkne prodloužení pachtu, na práva a závazky stran účinnosti a prodloužení pachtu, pokud jde o jeho platnost mezi stranami, oním nálezem dotčeno není, a zůstává mezi stranami v platnosti i po 29. říjnu 1925. Nárok žalobkyně na odevzdání pachtovních objektů ke dni 30. října 1925 a příkaz k tomuto odevzdání na dotýčný návrh žalobkyně vydaný a opírající se o zmíněný výměr Státního pozemkového úřadu, nemají proto v onom výměru opodstatnění. Jest mylným názor žalobkyně, že nižší soudy neprávem z tohoto důvodu příkaz k odevzdání pachtovaného velkostatku prohlásily za zrušený, ježto nebyly k přezkumu nálezu Státního pozemkového úřadu oprávněny. Nález správního úřadu musí, by založil soukromý nárok z něho odvozovaný, býti vydán úřadem k jeho vydání povolaným (srv. Pražák: Spory o příslušnost str. 143—149). Této náležitosti podle toho, co bylo tuto výše uvedeno, se nálezu Státního pozemkového úřadu ze dne 2. července 1925 nedostává. Státní pozemkový úřad k udělení, pokud se týče odepření schválení pachtovní smlouvy povolán nebyl, dotýčný jeho nález základem nároku, pokud se týče příkazu na odevzdání velkostatku R. býti nemůže a nelze k němu přihlížeti.

Čís. 6553.

Pohledávkám bratrských pokladen ohledně příspěvků, které mají platiti majitelé hor, přísluší přednostní zástavní právo ve smyslu Šu 246 ex. ř., jež může býti pro ně vtěleno i po vyhlášení úpadku, ovšem jen na nemovitostech, na kterých mají tyto pohledávky přednostní právo (čl. III. čís. 5 uv. zák. k úpadkovému řádu).

Je-li soud knihovní zároveň soudem exekuci povolujícím (a soudem exekučním), nelze návrh na povolení exekuce zřízením zástavního práva na nemovitostech, ježto prý jsou příslušenstvím horního vlastnictví, zamítnouti jedině proto, že schází knihovní poznámka, že nemovitosti jsou příslušenstvím horního vlastnictví, nýbrž lze okolnost tuto osvědčiti i jiným způsobem.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1926, R I 799/26.)

Bratrská pokladna navrhla ku vydobytí dlužných příspěvků exekuci vnuceným zřízením zástavního práva knihovním vkladem simultanního zástavního práva na nemovitostech, zapsaných ve vložkách čís. 317, 322, 330 pozemkové knihy obce Ž. jako vkladbách vedlejších a náležejících úpadkové podstatě těžařské společnosti, kdežto hlavní vkladbou měla býti vložka čís. 198 horní knihy M-ské. Soud první stolice exekuci povolil, r e k u r s n í s o u d exekuční návrh zamítl. D ů v o d y: